Anul al 55-lea 12 pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 12 Pagini Nr. 108 Marți 19 Aprilie 1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

DREPTURI ȘI DATORII

Direcțiunea generală a poștelor amintește printr'un comunicat că transportul scrisorilor de tot felul, publicațiunilor și coletelor, fiind un monopol al statului se execută numai de direcțiunea generală P. T. T. prin mijloacele și organele sale, fiind cu totul interzis transportul prin intermediul persoanelor particulare.

Anunțând eventualele sancțiuni — „printre care chiar închisoarea" — direcția poștelor sfătuește publicul să nu ocolească serviciile poștei și să denunțe pe „clandestini".

Direcția poștelor este în rolul ei să amintească drepturile de monopol și toți cetățenii sunt datori să respecte legile țării.

Dar în toate ramurile de activitate unde statul, ca expresiune a colectivității, stabilește un monopol, statul își ia în acelaș timp sarcina de a fi mereu în curent cu cerințele publicului și cu progresul pe care tehnica și principiile economice îl impun.

Tutun ori alcool, cale ferată ori telefon, monopolul instituit pe baza legilor țării conferă drepturi absolute de esclusivitate, dar și datoria de a fi mereu în contact cu doleanțele și nevoile publicului plătitor.

Simplu drept de monopol nu este suficient, el aduce cu sine datoria de a îmbunătăți mereu serviciile pe care le are în exclusivitate.

Dreptul său regalian de a înființa monopoluri, statul îl încredințează unor regii, sau unor administrațiuni speciale, cu indicațiunea clară de a merge în ritmul progresului și de a căuta prin mulțumirea și satisfacerea publicului, să intensifice activitatea, să sporească veniturile și să creeze un serviciu public la înălțimea celor similare din alte țări, cu o civilizație mai veche.

Monopolul transporturilor nu dă drept căilor ferate de exemplu să rămână cu parcul vechi de vagoane ori să menție viteza de acum 3 decenii, acum când vehiculele moderne te transportă cu repeziciune dela un colț la altul al țării.

De aceia calea ferată, C. A. M. etc. se ingrijesc ca paralel cu sporirea rentabilității, să satisfacă în cât mai largă măsură și gustul ori nevoile publicului.

Dacă poșta și-ar moderniza serviciile, ar urgenta expedierile; dacă, într'un cuvânt, s'ar îngloba în ritmul necesităților actuale, nimeni, absolut nimeni nu s'ar servi de curieri clandestini și nesiguri, pentru transmiterea scrisorilor, publicațiunilor și coletelor!

Dar dacă o scrisoare are nevoe de câteva ore cu avionul să vină în Capitală și îi trebuie un timp cel puțin dublu dela poștă până la locuința destinatarului, nu este publicul în dreptul său să pretindă o desțelenire a birocratismului poștal?

Să vegheze deci direcțiunea poștei ca distribuirea scrisorilor și publicațiunilor etc. să se facă fără greutăți și fără întârzieri și atunci nu numai că ar câștiga și mai mult materialicește, dar sporindu-i prestigiul de instituție civilizată și modernă, ar înlătura fără nicio sforțare tot clandestinismul „curierilor" de ocazie.

Semnarea acordului italo-britanic

Solemnitatea dela palatul Chigi din Roma

Roma,, 16 (Rador).— La ora 18,30 lordul Perth, ambasadorul Marei Britanii în Italia, s'a dus la palatul Chigi, fiind imediat primit de contele Ciano, ministrul afacerilor străine.

Cei doi plenipotențiari au semnat în Sala Victoriei acordul italo-britanic, alcătuit dintr'un protocol și opt acorduri, împreună cu declarațiile anexe la protocol, precum și un schimb de note.

Imediat apoi contele Ciano a semnat un acord de bună vecinătate relativ la Africa Orientală, între Italia, Anglia și Egipt, împreună cu ambasadorul britanic și cu ministrul Egiptului, El Sadek. Cei trei plenipotențiari au semnat deasemeni și un schimb de note.

La ceremonie erau față și d-nii Dino Alfieri, ministrul culturii populare, Bastianini, subsecretar de stat la ministerul de externe, și Ingram, șef al departamentului Europei Meridionale din ministerul afacerilor străine britanic, precum și diferite alte înalte personalități italiene și britanice.

Textele acordurilor vor fi publicate mâine.

După semnare, contele Ciano a părăsit palatul Chigi, ducându-se la palatul Veneția, pentru a face o dare de seamă Ducelui.

O numeroasă mulțime adunată în piața Colonna, din fața palatului Chigi, a primit pe ministrul la ieșirea sa cu aplauze furtunoase și i-a înconjurat mașina, manifestând prin strigăte de „Vivat" profunda satisfacție pentru acorduri.

*

Roma, 16 (Rador). — *Ceremonia acordului italo-britanic a durat dela ora 18,30 până la ora 18,55.*

In afară de personalitățile importante a fost permisă intrarea în sala Victoria unui număr restrâns de ziariști italieni și străini, fotografi și operatori de cinematograf.

ACORDUL A FOST SUPUS EXAMINĂRII DOMINIOANELOR

Londra, 16 (Rador).—*Inainte de semnarea sa, acordul anglo-italian a fost supus de guvernul din Londra examinării tuturor dominioanelor.*

Din Melbourne se anunță că acordul a produs o impresie extrem de favorabilă asupra guvernului australian.

Caracterul protestatar al plebiscitului austriac

Dela trimisul nostru special

Poliția austriacă în nouă uniformă germană.

Viena, Aprilie

Mă aflu în Viena de 10 zile și de 10 zile încerc să-mi explic procesul sufletesc al Austriei, starea de spirit a acestui popor liric și liber care renunță cu atâta frenezie la el, la istoria lui seculară, la rangul suveran de națiune, la toată ființa sa și la tot acest tezaur de viață, de cultură, de artă, care e risipit pretutindeni, pe un pământ slav la origine, și germanic abia dela Carol cel Mare.

Ce resorturi profunde, m'am întrebat în primele zile, ce resorturi aruncă în delir aceste masse de oameni cuminți și politicoși și ce lege tainică răscolește sufletele, le umflă și le colectează în această Dunăre de entuziasm care și-a întors cursul în sus spre izvoare, spre Ulm și spre grotele Niebelungilor?

Răspunsul acestor întrebări mi s'a părut că l-am aflat la început în întregime în lozincile naționaliste de pe stradă: „ein Volk, ein Reich" (Un popor, un imperiu) și în teoria comunității de sânge, pe care a desvoltat-o într'o seară cu o dialectică într'adevăr cuceritoare Alfred Rosenberg la Sofiensaal. Dar am pătruns mai intim în viața austriecilor și mi-am dat seama, atunci că instinctul solidarității de rasă, cu legile lui de carne și globule roșii, a jucat un rol de seamă — dar nu unul absolut hotărîtor, în declanșarea anschluss-ului.

Austriecii sunt germani corciți cu slavi. Structura lor sufletească e mult deosebită de cea a nemților din Nord. Lucid, energic, realist, germanul din Berlin se diferențiază puternic de romanticul și contemplativul dela Viena. Iar cultura austriacă, în afară de comunitatea de limbă, nu are aproape nimic a face cu cultura germană. Cultura germană vine dintr'un filon epic și păgân, din mitologia walhalică și din fondul obscur al teutonismului barbar. Cea austriacă este dinpotrivă eminamente creștină și lirică. E o diferență importantă de nivel între ele.

Judecata aceasta m'a impins să văd lucrurile mai real. Și am văzut, într'adevăr, că adeziunea frenetică a poporului austriac la anschluss îmbracă și o formă protestatară care își avea temeiul în mizeria, în teroarea stăpânirii, în foamea și în robia economică a țării.

Am trecut spre Mödling și am văzut sărăcimea Vienei făcând cozi de câte un kilometru în fața caselor brune, unde se împărția hrană gratuită dela cazanul trupelor bavareze. Am trecut pe Mariahilferstrasse (Lipscanii Vienei) și am văzut că 90 la sută din marile magazine sunt evreești.

Aici începea să se lămurească totul.

Deaceea mi-am procurat datele recensământului cel mai recent al populației și statistica evreilor de profesiuni, pe care v'am prezentat-o în articolul de eri. Dezastrul Austriei mi-a apărut atunci în toată amploarea lui: o țară care nu-și mai aparținea, o țară ipotecată tuturor aventurierilor din lume și având drept capitală un ghettou, se sufoca, muria lent. Dar ca tabloul de eri să fie complet trebue să mai adaug ceva. In Viena sunt 150 bănci mari și mici, dintre care 115 adică 77 la sută aparțin evreilor. Dintre cele mari: Creditanstalt-Bankverein, numai ea are 2.000 funcționari evrei; Länderbank — 600; Mercurbank — 325; Giro și Rassenverein — 215 evrei.

Capitalul și conducerea lor sunt, evident, sută la sută evreești.

Cine nu-și dă seama de această imensă putere a capitalismului iudaic concentrată în capitala unei țări?

Prin aceste bănci finanța semită controla toată viața economică a Europei centrale. Tot creditul unei bune părți de continent era dirijat de ea.

Și acum vă puteți întreba: ce au făcut evreii pentru îmbunătățirea situației materiale a țării

(Continuare in pagina 2-a)

FILME

— Ion Icsulescu!
— Prezent.
— Sița Icsulescu!
— Prezent.
— Sandor Imre!
— Ighen.
— Nu știi românește?
— Știi puține.

Grefierul dă citire procesului-verbal prin care se constată flagrantul delict comis de Sița Icsulescu și de Sandor Imre, chiriașul unei camere mobilate în locuința dela periferie a modestului cheferist Ion Icsulescu.

— D. procuror are cuvântul.

— Onorat tribunal, la dosar se găsește o petiție prin care soțul declară că nu mai are nici o pretenție iar soția declară că consimte să rămână în căsnicie. Vă rog să-i întrebați dacă sunt și astăzi de aceeași părere?

— Da, răspunde perechea.

Procurorul urmează.

— In aceste condițiuni, mă refer la articolul 445, aliniatul 4, din codul penal, căruia îi dau citire: „Soțul inocent poate cere „oricând în cursul procesului „stingerea acțiunei penale, pre„cum și după darea hotărârei „definitive, stingerea pedepsei „dacă soții consimt a relua via„ța în comun. In acest din urmă „caz complicele nu e apărat de „pedeapsă". In conformitate cu acest text de lege, cer tribunalului să declare stinsă acțiunea publică contra soției, cu care soțul — de o inocență ce din nefericire nu este rară — consimte să reia viața în comun — prin care de sigur înțelege menajul în doi, nu în trei. In ce privește pe complice, cer condamnarea lui, ca o exemplaritate preventivă pentru cei ispitiți să procedeze la fel.

Președintele declară stinsă acțiunea publică față de soție și pronunță hotărîrea prin care chiriașul impudent este condamnat la 6 luni închisoare.

Surprins, Sandor Imre trage cu vârful limbii peste mustățile unse cu osânză și exclamă:

— La mine știut che chind doi se certe, al treile chișlige!

— Este exact, răspunde surâzând președintele. Dar când doi se împacă, al treilea pierde!

DON JOSE

Grav accident de cale ferată pe linia Ilva-Mică Vatra-Dornei

Un mort și trei grav răniți

Un grav accident de cale ferată s'a întâmplat Marți dimineața pe linia Ilvamică-Vatra-Dornei, în apropierea gării Coșna.

Un tren format din 15 vagoane încărcate cu pietriș și două locomotive, în fața cărora să afla un vagon de serviciu ce mergea spre stația Grădița, din cauza unui ac fixat greșit, vagonul de serviciu din fața locomotivelor a sărit de pe șine și, impins pe traverse vreo 25 metri, la un moment dat s'a răsturnat, prinzând sub el pe frânarul Pitic Dumitru originar din comuna Dărmănești (Suceava), și omorându-l pe loc.

In acel vagon se mai afla șapte persoane, dintre care trei au fost grav rănite: Leon Pentelescu și Gheorghe Olteanu, din Poiana Stampei și încă unul, al cărui nume ne scapă, din Vatra-Dornei.

Răniții au fost duși la spitalul din Vatra-Dornei.

Pe urma lucrătorului mort în etate abia de 36 ani, au rămas o soție cu trei copii, în cumplită mizerie.

„Comunism și creștinism" [1]

O carte de mare actualitate

de prof. I. GĂVĂNESCUL

Ce actualitate mai mare și mai impresionantă, în clipa asta istorică a omenirii, decât înverșunata luptă, pe viață și pe moarte, dintre forma cea mai monstruoasă de aberație colectivă, comunismul ateu, anarhic, care atacă, orbit de furie agresivă, și civilizația umană, rod al evoluției seculare ,al experienței și rațiunii, care se apără, cu suprema încordare a unei datorii sfinte?

Și conflictul acesta dintre două forțe, una a distrugerii și alta a creației, conflict pe care d-l Eden, fostul ministru al Angliei, îl numia cu humor sinistru, în limbajul eleganței sale diplomatice, conflict dintre „două ideologii rivale" — adică, dintre „ideologia" asasinului prădalnic, de o parte și a victimei lui, de alta; — se întinde dela Apusul european până la extremul Orient asiatic.

Nu e om conștient de epoca în care trăește, de țara în care trăește, de rostul vieții pe care o trăește și care să nu ia parte, într'un fel sau în altul, cu gândul, cu fapta, cu arma cuvântului, cu arma scrisului, la uriașa încleștare ce hotărăște soarta lumii.

De unul singur ori în tovărășia altor semeni, — acolo unde instinctul de conservare al unui popor viabil inspiră aceste înjghebări de apărare socială și unde cârmuirile, pătrunse de rostul misiunii lor, le ocrotește, le stimulează — fiecare stă treaz, se simte mobilizat sufletește și combativ pentru apărarea bunurilor supreme ale omenirii în contra barbariei turbate, pe care numai o campanie universală antirabică o poate stârpi.

Orice gândire, orice acțiune de pe frontul civilizației în contra comunismului, care nu mai este o primejdie ce „amenință", dar o primejdie ce se realizează, spre caracterul evident al actualității.

Un minunat exemplu de acest fel îl dă valoroasa carte „Comunism și Creștinism" a eminentului profesor universitar, a finului gânditor, de o erudiție remarcabilă, părintele Valeriu Iordăchescu, una din inteligențele de elită ale preotimii și Bisericii noastre creștine.

Plecând dela convingerea că „o atitudine de spectatori pasivi și neutri, în fața acestei dramatice încleștări, este greu de conceput, dat fiindcă aici se joacă însuși destinul omului și al societății omenești", și că, „pentru creștini, o atitudine anticomunistă constitue o da-

1) De preot Valeriu Iordăchescu, profesor la facultatea de teologie din Chișinău, Iași, tip. Țerek, 1938.

(Continuare în pag. 2-a)

SCRISORI DIN LONDRA

DESTINDERE

de AUGUR

Londra, Aprilie

Guvernul Majestății Sale a informat oficial secretariatul Ligii Națiunilor că cere ca problema soluționării consecințelor cuceririi italiene în Etiopia să fie inscrisă în programul viitoarei ședințe a consiliului. Se impune concluzia că guvernul britanic va profita de ocazie ca să propună recunoașterea cuceririi sau cel puțin, să libereze statele membre ale Ligii de obligația colectivă de a nu o recunoaște.

Constatăm că publicarea acestui comunicat semnificativ pare a nu fi produs nici cea mai mică impresie defavorabilă asupra opiniei publice din Marea Britanie, și chiar ziarele de opoziție, totdeauna în căutarea unui pretext ca să treacă la atac, se mulțumesc de astădată cu câteva mărăituri anodine. Desigur că acum un an sau acum șase luni, o astfel de știre ar fi deslănțuit un val de proteste indignate. Guvernul ar fi fost acuzat că trădează interesele cele mai sfinte, nu numai ale țării, dar ale omenirii întregi. Aceasta arată destinderea care s'a produs în spirite, de când d. Chamberlain însuși a luat în mâini politica externă, punând capăt în acelaș timp, oricărei propagande oficiale împotriva Italiei. Lumea constată această destindere și începe să se întrebe dacă în adevăr problemele care păreau odinioară atât de acute, aveau însemnătatea pe care le-o dădeau politicienii dispăruți astăzi din circulație.

Marea Britanie recunoaște cucerirea italiană în Etiopia. D. Hore Belischa, secretar de stat la război, va vizita Roma peste câteva zile. Vizită particulară, bine înțeles, și care nu poate fi prilej pentru nici-o conversație politică. Totuș, acum câteva luni, ea ar fi părut imposibilă. Acordul anglo-italian e gata să fie semnat. Prezența voluntarilor italieni în Spania nu mai sperie decât pe câțiva îndărătnici din Camera Comunelor. Toată lumea găsește lucrul normal. Crezi că visezi și îți pui întrebarea: De ce nu s'au făcut toate acestea mai devreme?

Deci, destinderea există. Dar

(Continuare in pagina 2-a)

Un istoric maghiar, condamnat

de R. SEIȘANU

Un istoric maghiar, prof. Malnasi Odon, a avut reaua inspirație să publice anul trecut o lucrare sub titlul: „Istoria sinceră a națiunii maghiare".

Spunem „reaua inspirație", deoarece autorul acestei cărți, tocmai din cauza dorinței sale de a face cunoscută publicului o istorie sinceră a națiunii maghiare — deci, desbrăcată de părțile legendare și de exagerările voite ale șovinismului compatrioților săi — a suferit consecințe foarte neplăcute.

Lucrarea „Istoria sinceră a națiunii maghiare" a fost confiscată; iar autorul ei dat judecății și condamnat acum câteva săptămâni în primă instanță, la două luni pușcărie și la o amendă, iar Curtea de justiție din Budapesta, judecând recursul, a menținut numai condamnarea la pușcărie.

Interesant este, din punctul de vedere psihologic și de drept, argumentul principal pe care s'a bazat acuzațiunea susținută de ministerul public împotriva istoricului maghiar, prof. Malnasi Odon.

Ministerul public, în calitate de reprezentant și apărător al națiunii maghiare, de la originea sa și până azi, a considerat prejudiciabile constatările, observațiile și judecățile, pe care le-a făcut și formulat profesorul Malnasi Odon, pentru națiunea maghiară, fără să-preocupe faptul, dacă lucrarea sa istorică este obiectivă și deci are caracterul științific, sau nu este o lucrare istorică și deci are caracterul unui pamflet provocator și ofensator. In cazul acesta — fără precedent — ministerul public maghiar, nu numai că și-a arogat drepturile de cenzură asupra operelor istorice ce interesează Ungaria și poporul său, ordonând confiscarea „Istoriei sincere a națiunei maghiare", dar s'a crezut obligat, pe temeiul unui articol din codul penal, să ceară condamnarea autorului pentru delictul grav de „les-națiune".

Și în ce constă acest delict de „les-națiune"?

Reprezentantul ministerului public, după relațiunea apărută în ziarele din Budapesta, a spus că prof. Malnasi n'a ajuns pe banca acuzaților pentru că ar fi falsificat adevărul istoric cu privire la trecutul națiunii maghiare, ci pentru că așa cum a expus adevărul istoric și cum a interpretat faptele și evenimentele în legătură cu evoluția istorică, politică, socială, economică și culturală a Ungariei, dela originea sa și până azi,... se desprinde defăimarea maghiarismului!

El a și precisat acest nou delict ce își găsește originea în însuși adevărul istoric și în spiritul obiectiv al istoricului:

„N'are importanță faptul dacă sunt juste aprecierile istorice făcute de acuzatul Malnasi, ci important este

(Continuare in pag. 2-a)

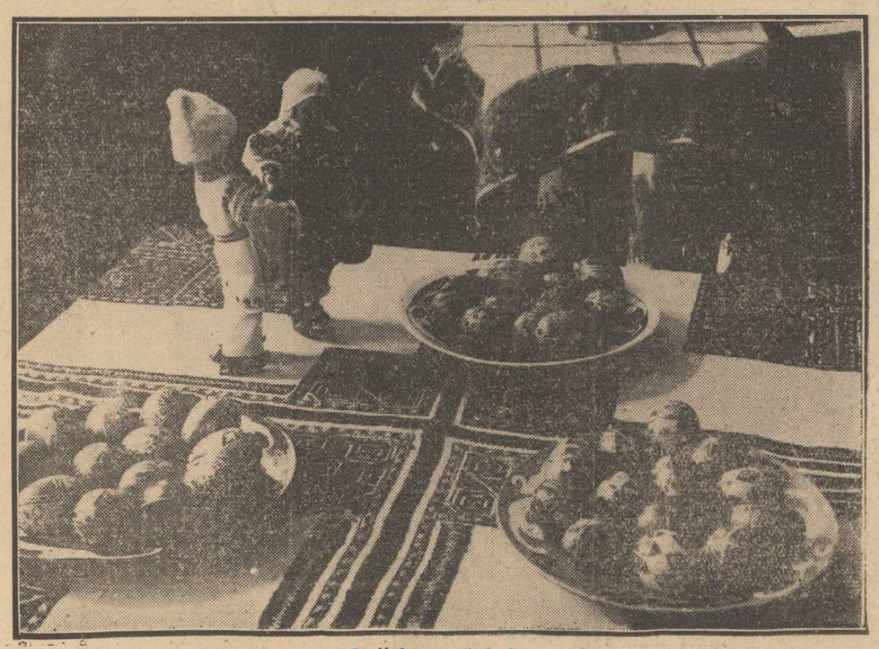

Ouă încondeiate

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

GLUCINIU SAU BERILUL

Un metal cu mare viitor care se găsește în piatra prețioasă smaragdul

de prof. CHR. MUSCELEANU

Gluciniu sau berilul, cunoscut încă din 1828 când a fost izolat de către Wöhler în Germania și Bussy în Franța, nu prezenta până acum câțiva ani decât un interes științific pentru chimiști. O combinație a lui cu aluminiu, siliciu și oxigen, numită *berilul* (silicat dublu de aluminiu și gluciniu) era cunoscută din timpurile cele mai vechi în Egipt. La bijuteriile Faraonilor se găseau printre alte pietre prețioase și *berilul sau smaragdul (smarand sau smarald)* cu două varietăți colorate, unele în verde sau albastru-verzui și altele incolore sau puțin gălbui. Se crede că aceste pietre prețioase erau aduse din munții Sinai. Regele Ramses al II-lea, un mare amator de smaragde, a dat ordin să se facă exploatări cât mai intense în Egipt. Și romanii au căutat smaragde în Egipt, aceste pietre fiind mult prețuite la Roma. Multe bijuterii cu smaragde prețioase s'au desgropat odată cu orașele Pompei și Herculanum. Se găsesc astăzi în Brazilia, la Rio San Matheo, în Siberia, în munții Altai și în cantități destul de mari în Madagascar. Cele mai de seamă zăcăminte sunt cele din Ural și cele de la Djebel-Sabara în apropiere de Marea Roșie. Cristalele cele mai prețuite prin claritatea și coloarea lor sunt aduse însă dela Muzo, la 100 km. de Santa Fé din Bogota, din munții Cordillierii Orientali (Columbia).

Smaragdul când este scos din mină, spune d. *de Launay*, în *„Tratatul de Metalogenie"*, este atât de fragil încât se sparge dacă este ușor strâns între degete. După câtva timp, însă, în aer devine foarte dur.

In Franța s'au găsit cristale de smaragd la Montyeu, aproape de Autun și la Chanteloube în Limousin. In anul 1798 chimistul Vauquelin a scos din smaragdul dela Chanteloube, un oxid de gluciniu pe care l-a numit *glucină* din cauza gustului dulceag, la fel ca acela de glucoză.

Dacă cu magneziu se scoate oxigenul din glucină se obține metalul gluciniu. *Wöhler* și *Bussy* au preparat gluciniu plecând dela clorura de gluciniu pe care au atacat-o cu potasiu. Uzinele *Siemens* și *Halske* din Germania au făcut în 1926 instalații pentru prepararea gluciniului pe cale electrolitică. Operațiunea electrolizei se face într'un creuzet de grafit la temperatura de 1400°. Metalul gluciniu se depune pe un catod central de fer, răcit continuu cu apă; anodul este chiar creuzetul.

In *„Revue de l'Aluminium et de ses applications"*, d. R. Gadeau a publicat un studiu interesant asupra acestui metal. Iată câteva date din acest studiu: Greutatea atomică a gluciniului este 9,02, numărul atomic 4, densitatea 1,70, deci mai ușor de cât aluminiu a cărui densitate este 2,7. Se topește la 1278° și fierbe la 1900°. Are o mare afinitate pentru oxigen: în aer se acoperă însă ca și aluminiu de un strat subțire de oxid, care îl protejează de a se oxida mai departe. Nu descompune apa și nu se combină cu hidrogenul. Dincolo de punctul de topire dă cu ușurință carburi.

La început prețul acestui metal era mai mare de cât al aurului. Un kilogram de gluciniu 98%, în 1922 era 120.000 franci. Când s'a arătat la cât de importante aplicațiuni industriale poate să ducă folosirea acestui metal, la început atât de prețios, s'a trecut la prepararea lui pe căi mai economicoase. S'a ajuns în Franța la prețul de 2.500 franci pentru un kg. de gluciniu produs de Uzinele Saint-Jean de Maurienne, sub conducerea d-lui R. Gadeau. Și uzinele Siemens-Halske ca și fabricile „Beryllium Development Comp." din Statele Unite vând kilogramul de gluciniu cam cu acelaș preț.

Se prevede însă că dat fiind

(Continuare in pag. 2-a)